

Der er ikke i forslaget til § 54 taget stilling til, hvorledes ophavsmanden kan udnytte tilbagefaldne rettigheder. Mulighederne for at udnytte tilbagefaldne rettigheder kan eventuelt være begrænset i forhold til erhververens interesser efter konkurrenceretlige grundsatninger. Hvis værket har flere ophavsmænd, vil udnyttelsen kunne være begrænset i henhold til ophavsretslovens § 6, ligesom andre kan have producenterrettigheder til materialet, som nødvendiggør særlige aftaler.

Der vil kunne opstå spørgsmål om, hvorvidt ophavsmanden kan beholde allerede oppebåret honorar i tilfælde af, at aftalen bringes til ophør på grund af erhververens manglende opfyldelse af udnyttelsespligten. Et sådant forskudshonorar er typisk et vederlag for erhververens fortrinsret til at udnytte værket. Som efter gældende ret vil det derfor normalt være klart, at ophavsmanden er berettiget til at beholde det modtagne honorar, idet erhververen faktisk har haft fortrinsret til at udnytte værket.

De overdragne rettigheder falder tilbage til ophavsmanden i det omfang, erhververen ikke har iværksat den aftalte udnyttelse af værket. Manglende iværksættelse foreligger både, hvis erhververen aldrig har påbegyndt udnyttelsen, og hvis udnyttelsen er påbegyndt, men ikke fremmet. Tilbagefaldet sker i det omfang, erhververen ikke har iværksat den aftalte udnyttelse af værket. Har en ophavsmand overdraget retten til at udnytte et manuskript dels som bog, dels som film, og rettighedsrhververen kun har iværksat bogudgivelsen, vil ophavsmanden således kunne bringe aftalen til ophør for så vidt angår filmrettighederne.

Erhververens iværksættelsesfrist er i første omgang 3 år efter det tidspunkt, hvor aftalen er opfyldt fra ophavsmandens side. Ophavsmandens opfyldelse kan fx ske ved indlevering af et manuskript til et forlag.

Tilbagefaldsretten er efter forslaget til § 54, stk. 1, 2. pkt., betinget af, at ophavsmanden giver erhververen et varsel på 6 måneder. Heri ligger, at erhververen – efter modtagelse af ophavsmandens meddelelse om, at aftalen bringes til ophør på grund af manglende udnyttelse – har 6 måneder til at iværksætte udnyttelsen og således opfylde sin udnyttelsespligt. Værket skal ikke nødvendigvis være udgivet eller lignende i dette tidsrum. Det er tilstrækkeligt, at erhververen har truffet rimelige forberedelser til værksudnyttelsen og har fremmet processen uden unødigt forsinkelse. Hvis erhververen iværksætter og fremmer den aftalte udnyttelse inden varslets udløb, kan ophavsmanden ikke bringe aftalen til ophør, jf. forslaget til § 54, stk. 1, 3. pkt. Har erhververen uagtet ophavsmandens varsling derimod ikke iværksat udnyttelsen af værket – eller

iværksat udnyttelsen, men ikke fremmet den – kan ophavsmanden gøre tilbagefaldsretten gældende efter varslets udløb.

Ophavsmandens varsel kan først afgives efter 3-års fristens udløb. Varslet er ikke gyldigt, hvis ophavsmanden allerede ved kontraktens indgåelse eller på et andet tidspunkt inden fristens udløb har givet erhververen varsel om, at han eller hun vil benytte sig af sin ret til at bringe aftalen til ophør.

Betingelsen om et varsel, herunder erhververens adgang til at iværksætte udnyttelsen inden varslets udløb, har til formål at mindske erhververens risiko for formuetab. Et sådant tab kunne opstå, hvis ophavsmanden uden varsel kunne bringe en rettighedsoverdragelse, som erhververen havde påregnet at gøre brug af og eventuelt satset på økonomisk, til ophør.

§ 54, stk. 1, regulerer alene spørgsmålet om ophavsmandens tilbagefaldsret. Bestemmelsen udelukker dog ikke, at erhververens manglende udnyttelse af værket kan indebære en misligholdelse af kontrakten, som giver ophavsmanden et krav på erstatning og adgang til at hæve kontrakten. Om en sådan misligholdelse og erstatningspligt mv. foreligger, må afgøres efter kontraktrettens almindelige regler.

Til stk. 2

Bestemmelsen i den nye § 54, stk. 1, er delvist præceptiv, idet den ikke kan fraviges, medmindre der alene er tale om en fravigelse af udnyttelsesfristen på 3 år eller af varslet på 6 måneder. Formålet er at sikre, at parterne tager stilling til, hvilke frister og varsler der skal gælde for den enkelte aftale.

Bestemmelsen i forslaget til stk. 2 indebærer, at aftaler, der indeholder en generel fravigelse af udnyttelsespligten, tilbagefaldsretten eller begge dele efter § 54, er ugyldige for så vidt angår dette aftalevilkår. Hvis et aftalevilkår om fravigelse af § 54 er ugyldigt, er vilkåret ikke bindende for parterne. I stedet gælder de udnyttelses- og varslingsfrister, der fremgår af § 54, stk. 1.

Aftalevilkår, der alene indebærer en ændring af udnyttelsesfristen på 3 år eller varslet på 6 måneder, er derimod som udgangspunkt gyldige, jf. stk. 2. Hvis parterne ved aftale fraviger udnyttelsesfristen eller varslet i § 54, stk. 1, forudsættes det, at der konkret tages stilling til, hvilken udnyttelsesfrist eller hvilket varsel der i stedet skal gælde – enten for aftalen i sin helhed eller for enkelte udnyttelsesformer. Eksempelvis kan der mellem parterne være aftalt én udnyttelsesfrist for bogrettighederne og en anden udnyttelsesfrist for filmrettighederne eller én frist for de analoge rettigheder og en anden for de digitale.